

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-479-5-23>

**ORGANIZATION OF SPORTS AND RECREATIONAL ACTIVITIES
IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS
AS A NECESSARY COMPONENT OF THE PROFESSIONAL
TRAINING OF A FUTURE SPECIALIST
IN PHYSICAL RECREATION**

**ОРГАНІЗАЦІЯ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ**

Sheremet I. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Health Education
and Physical Recreation
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State
University
Kyiv, Ukraine*

Шеремет І. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'язбережувальної
освіти та фізичної рекреації
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Vasylenko K. S.

*PhD (specialty 011 "Educational,
Pedagogical Sciences"),
Lecturer at the Department of Health
Education and Physical Recreation
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State
University
Kyiv, Ukraine*

Василенко К. С.

*доктор філософії зі спеціальності 011
«Освітні, педагогічні науки»,
викладач кафедри
здоров'язбережувальної освіти
та фізичної рекреації
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Chelnokova M. S.

*Senior Lecturer at the Department of Health
Education and Physical Recreation
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State
University
Kyiv, Ukraine*

Челнокова М. С.

*старший викладач кафедри
здоров'язбережувальної освіти
та фізичної рекреації
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Підготовка фахівців з фізичної рекреації є важливою складовою системи освіти, особливо в умовах сучасних викликів, які загострюють проблему збереження здоров'я підростаючого покоління. Водночас обсяг рухової активності сучасних школярів не забезпечує повноцінного й гармонійного фізичного розвитку, не сприяє зміцненню здоров'я. Це робить все актуальнішою проблему залучення школярів до спортивно-оздоровчої діяльності та здорового способу життя. Одним із шляхів

вирішення даної проблеми є збільшення обсягу рухової активності учнів, організація в закладах загальної середньої освіти спортивно-оздоровчих заходів під час навчального дня й у позаурочний час. Організація спортивно-оздоровчої діяльності у школах сприятиме гармонійному розвитку учнів, профілактиці захворювань та вихованню здорового способу життя.

Варто зауважити, що означена проблема актуалізується ще й тим, що починаючи з 2022 року кількість діючих закладів фізичної культури і спорту, а також спортивних споруд зменшилася через повномасштабне російське вторгнення на територію України. Деякі з них були зруйновані, деякі не працюють через окупацію або відсутність електропостачання, деякі перестали функціонувати через малу кількість населення, яке переїхало до інших регіонів України чи виїхало за кордон.

Метою є вивчення особливостей професійної підготовки фахівців з фізичної рекреації, які зможуть ефективно організовувати, планувати та впроваджувати спортивно-оздоровчі заходи в закладах загальної середньої освіти. Це включає розвиток навичок індивідуального підходу до учнів, створення програм занять з урахуванням вікових та фізичних особливостей дітей шкільного віку.

Історико-педагогічні аспекти спортивно-оздоровчої діяльності дітей та молоді проаналізовано в наукових працях таких учених як: В. Базильчук [3], О. Бичук [6], Н. Винник [7; 8], Н. Завидівська [10], Л. Рибалко [14] та ін. Проблему оздоровлення учнів закладів загальної середньої освіти та зменшення впливу загальнопатогенних та внутрішньо-шкільних факторів, що здійснюють несприятливий вплив на здоров'я учнів, досліджували О. Архипов, М. Носко, О. Омельчук [2], В. Білик, М. Челнокова, В. Скубенко [4], О. Почтар [13]. Теоретико-методологічні засади проблеми підготовки фахівців з фізичної рекреації та використання рекреаційно-оздоровчих технологій вивчали О. Андреева [1], В. Білик, І. Шеремет, К. Василенко [5], Г. Григоренко, Д. Григоренко, Д. Сафонов [9], Т. Круцевич [11], О. Леденцова [12], Л. Скрипник, Г. Чепурда та інші.

Варто зазначити, що в багатьох дослідженнях терміни «спортивно-оздоровча діяльність», «спортивно-масова діяльність», «фізкультурно-оздоровча діяльність» розглядаються як взаємозамінні. Загалом мета такої діяльності полягає в покращенні фізичного стану та здоров'я чи в регламентованій руховій активності, спрямованій на зміцнення власного здоров'я. Однак проведений аналіз науково-методичної літератури доводить, що питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної рекреації до організації спортивно-оздоровчої діяльності в середніх навчальних закладах є малодослідженим сегментом педагогічної галузі.

До форм спортивно-оздоровчої діяльності, на думку Н. Винник, належать:

- секції спеціальної фізичної підготовки (різновиди спортивних змагань у межах організації спортивної діяльності);
- заходи поза межами спортивної організації (районні, міські, обласні, регіональні, усеукраїнські змагання);
- спортивні свята (олімпіади, ігри, марафони, тематичні спортивні вечори, зустрічі, конференції);
- спортивний туризм (піший, велосипедний, лижний, водний, гірський тощо);
- комплексні види: (спортивні, туристичні табори, спортивно-туристичні клуби тощо) [8, с. 18].

Таким чином, сучасний фахівець з фізичної рекреації повинен не лише володіти знаннями в галузі фізіології, педагогіки, психології, а й володіти методикою організації проведення спортивно-оздоровчих заходів із дітьми шкільного віку. У процесі професійної підготовки фахівців із фізичної рекреації велике значення мають такі дисципліни, як «Теорія і технології рекреаційної рухової активності», «Анатомія людини з основами загальної і вікової фізіології та спортивної морфології», «Фізіологія фізичних вправ та рухової активності» «Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими потребами у фізичній рекреації», «Сучасні валеологічні технології», «Діагностика і моніторинг рівня здоров'я», на яких особлива увага має приділятися формуванню практичних навичок організації масових спортивних заходів в умовах закладу загальної середньої освіти.

Література:

1. Андрєєва О. Фізична рекреація різних груп населення: [монографія]. К.: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 280 с.
2. Архипов О. А., Носко М. О. Омельчук О. В. Систематизація загальнопатогенних та внутрішньошкільних факторів, що здійснюють несприятливий вплив на здоров'я учнів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 3К(123). Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2021. С. 297-300.
3. Базильчук В. Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу. Х.: Основа, 2010. 105 с.
4. Білик В., Челнокова М., Скубенко В. Педагогічні умови формування уявлення про фізичне здоров'я та особливості його підтримки учнів 10-11 класів. *Освіта і здоров'я підрастаючого покоління*: [матеріали VI Міжнародного симпозіуму : збірник наукових праць] / ред. кол.: В. П. Андрущенко, О. В. Тимошенко, В. Г. Білик; УДУ імені Михайла Драгоманова, Факультет фізичного виховання, спорту і здоров'я. К.: Алатон, 2024. С. 16-18.

5. Білик В., Шеремет І., Василенко К. Особливості формування змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології» як обов'язкового освітнього компонента у професійній підготовці студентів ОПП «Здоров'я людини та фізична рекреація». *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Вип. 3К (176), 87-91. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).19)

6. Бичук О. Основи знань з курсу «Організація і методика спортивно-масової роботи». Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 62 с.

7. Винник Н. Сутність і зміст поняття спортивно-оздоровчої діяльності. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. 2016. IV (42). Issue: 87. С. 45-49.

8. Винник Н. Формування готовності майбутніх учителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук. Черкаси, 2016. 252 с.

9. Григоренко Г., Григоренко Д., Сафонов Д. Фізична рекреація як структурний компонент фізкультурно-оздоровчої діяльності загальноосвітньої школи. *Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту, фізичної реабілітації та туризму у сучасних умовах життя: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції*. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 206-209. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-383-8-54>

10. Завидівська Н. Теоретико-методичні засади фундаменталізації фізкультурно-оздоровчої освіти студентів у процесі здоров'язбережувального навчання. Автореферат... доктора пед. наук за спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)». Київ, 2013. 44 с.

11. Круцевич Т. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення. К.: Олімп. л-ра, 2010. 248 с.

12. Леденьова О. В. Соціально-психологічні аспекти рекреації молоді в сучасних умовах [Електронний ресурс]. *Теоретичні та прикладні проблеми психології*: зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Дала. 2009. № 1 (21). Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tipp/2009_1/ledneva.pdf

13. Почтар О.М. Методика збереження здоров'я дівчаток початкової школи у позакласній роботі з фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Харків: ХДАДМ (ХХП), 2009. № 10. С. 176-180.

14. Рибалко Л. Фізкультурно-оздоровча діяльність як запорука здоров'язбереження. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. Вип. 3К(162). С. 343-347. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).71](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).71)